

Jaarverslag 2013

1. Inleiding

De economische crisis heeft voor veel Nederlanders ingrijpende consequenties en in het bijzonder voor migranten. Sinds de aanvang van de economische crisis is de armoede in de Turkse gemeenschap flink gestegen. Ruim een op de vier Turkse kinderen groeit op in armoede.¹ In het laatste kwartaal van 2013 bedroeg de werkloosheid onder Turken 17,6 procent, ruim tweeënhalf maal zo hoog als onder autochtonen. Inmiddels werkt minder dan de helft van de Turkse beroepsbevolking. De netto arbeidsparticipatie van Turken is sinds de aanvang van de crisis met meer dan 10 procentpunten gedaald (van 57,4 naar 46,6 procent). Onder autochtonen trad ook een daling op, maar die betrof slechts iets meer dan een procentpunt (van 70,1 naar 68,8).² Buitengewoon schrijnend is de hoge jeugdwerkloosheid. De werkloosheid onder migrantenjongeren bedroeg in het derde kwartaal van 2013 33,3 procent, eveneens ruim tweeënhalf maal zo hoog als onder Nederlandse leeftijdsgenoten. De meeste Turkse jongeren sluiten hun opleiding af met een MBO opleiding – velen lukt dat niet meer, omdat zij geen geschikte stage kunnen vinden.

In 2013 was het vijftig jaar geleden dat de Europese Gemeenschap, o.l.v. de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken Luns, en Turkije in Ankara het Associatieverdrag sloten. De afgelopen jaren is het associatierecht voor het Inspraakorgaan een steeds belangrijker werkterrein geworden. Doordat de rechtspositie van migranten steeds slechter wordt en op steeds meer terreinen sprake is van ongelijke behandeling, wordt het associatierecht belangrijker voor de Turkse gemeenschap. Daartegenover staat dat het associatierecht steeds vaker door Nederlandse wet- en regelgeving of in de uitvoeringspraktijk wordt geschonden. Om die reden is het van belang dat de expertise van het Inspraakorgaan t.a.v. het associatierecht goed wordt geborgd. Bij gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van het Associatieverdrag is begonnen met de ontwikkeling van een wetsontwerp dat de associatieregels systematisch verankerd in de Vreemdelingenwet.

Per 1 juli 2013 is de Wet Overleg Minderhedenbeleid ingetrokken. Daarmee kwam een einde aan bijna dertig jaar geïnstitutionaliseerd overleg tussen het Nederlandse kabinet en de samenwerkingsverbanden van minderheidsgroepen. Belangrijkste motief voor minister Asscher was dat hij een meer flexibele overlegvorm wilde met de stakeholders van zijn integratiebeleid. Bij de behandeling van de Intrekkingwet heeft het Inspraakorgaan er op gewezen dat het Landelijk Overleg Minderheden niet in het leven is geroepen om de minister in de gelegenheid te stellen met groeperingen uit de samenleving contact te onderhouden – dat wordt immers überhaupt van bewindspersonen verwacht – maar om minderheidsgroepen in de gelegenheid te stellen prangende vraagstukken waarvoor onvoldoende aandacht is voor te leggen aan het kabinet. Dat heeft evenwel niet mogen baten.

Voor u ligt de voortgangsrapportage van de werkzaamheden die het Inspraakorgaan heeft uitgevoerd in het kader van het Werkplan 2013 – 2014³. De beschikking over dat werkplan is gedateerd zes weken voor het einde van het verslagjaar. Om die reden heeft dit verslag tevens betrekking op het Werkplan 2013, waarover op 18 januari een positieve beschikking is ontvangen. Wij zullen evenwel zoveel mogelijk de systematiek aanhouden van het Werkplan 2013 – 2014. De voornaamste opdracht van de regeling waarop dat werkplan is gebaseerd, is de borging van expertise en netwerken.

Bij deze borging gaat het hoofdzakelijk om vier belangrijke institutionele voorzieningen. Op het terrein van burgerschap zal het IOT middels een initiatiefwetsontwerp bevorderen dat de jurisprudentie ten aanzien van het associatierecht EEG – Turkije conform de Europese regels wordt verankerd in de Vreemdelingenwet. Aldus wordt de expertise van het IOT op dat terrein geborgd en kan worden voorkomen dat de uitvoeringspraktijk telkens opnieuw door de rechter moet worden gecorrigeerd. Op het terrein van de arbeidsdeelname wordt een Diversiteitshandvest in het leven geroepen met als doel dat gelijke behandeling en diversiteit binnen arbeidsorganisaties weer de aandacht krijgen die ze verdienen. Uit nieuwe studies is opnieuw gebleken dat juist in tijden van grote werkloosheid vooroordelen jegens migranten een belangrijke belemmering vormen voor toetreding tot de

¹ SCP, Armoedesignalement 2013, 66.

² Statline, cijfers laatste kwartaal 2008 en 2013.

³ Deze voortgangsrapportage wordt uitgebracht krachtens de *Herziening beschikking LOM 2013 – 2014 subs. nr. 3042-2013* van 19 november 2013 conform de *Regeling afbouw subsidiëring overleg minderhedenbeleid*, gepubliceerd in de Staatscourant van 19 juli 2013.

arbeidsmarkt.⁴ Op het terrein van de emancipatie zal het IOT bevorderen dat de Gay Straight Alliantie die de afgelopen jaren is gevormd voldoende robuust is om zonder ondersteuning van het IOT te kunnen voortbestaan. Tenslotte zal op onderwijsterrein een beweging worden gemaakt die ouderparticipatie en betere schoolprestaties koppelt aan het belang van taalverwerving door zowel leerlingen als hun ouders. Op dit punt is het IOT in afwachting van een eerder door het departement aangekondigde aanbesteding van een Europees project. In voorbereiding daarop wordt binnen Turkse organisaties gewerkt met de methode *Ouderparticipatie bevordert schoolsucces*. Ofschoon op alle vier genoemde terreinen belangrijke vorderingen zijn gemaakt, gaan die niet zo snel dat eind 2014 de expertise en contacten van het IOT overbodig zijn geworden. Naar het zich laat aanzien zullen ook in 2015 nog de nodige inspanningen door het IOT moeten worden geleverd om de gestelde doelen te bereiken. Derhalve worden de mogelijkheden bekeken om in elk geval in 2015 het bureau van het IOT in afgeslankte vorm te doen voortbestaan.

2. Van Landelijk overleg naar flexibel overleg

De laatste vergadering van het Landelijk Overleg Minderheden vond plaats op 24 april. Tijdens die bijeenkomst sprak minister Asscher uit dat hij in de toekomst tenminste eenmaal per jaar bijeen wil komen met minderhedenorganisaties, waaronder in elk geval de samenwerkingsverbanden van minderheidsgroepen. Daarnaast zal ad hoc worden overlegd over prangende vraagstukken, het zogenoemde flexibele overleg.

Voor het IOT betekende flexibel overleg in 2013 niet dat er minder overleggen moesten worden voorbereid en bijgewoond. In onderstaand overzicht geven wij weer bij welke overleggen het IOT was betrokken.

Datum	Overleg	Vertegenwoordiging
21 februari	Denksessie van de Argumentenfabriek over etnische categorisering	Ahmet Azdural
6 maart	Overleg met staatssecretaris Klijnsma over discriminatie op de arbeidsmarkt	Ahmet Azdural e.a.
27 maart	Rondetafelgesprek SER	Doğukan Ergin e.a.
14 april	Landelijke ontmoetingsdag platform Eer en Vrijheid	Sevil Ertürk
13 mei	Kennismaking met de directeur integratie	Emre Ünver
11 juni	Rondetafel antisemitisme met de ministers Bussemaker en Asscher	Ahmet Azdural
12 juni	Expertmeeting homoacceptatie	Sevil Ertürk en Ahmet Azdural
25 juni	Directie Integratie en samenleving over Ouderparticipatie en taalverwerving	Ahmet Azdural en Harm van Zuthem
4 september	Gesprek met ambtenaren SZW over impact herdenking Armeense genocide	Ahmet Azdural
16 oktober	Actieteam crisisbestrijding over werkloosheid migranten	Ahmet Azdural
4 november	Hoorzitting Tweede Kamer Integratie	Emre Ünver
11 november	Bilateraal overleg met minister Asscher	Emre Ünver en Ahmet Azdural
13 november	Ronde tafel Antisemitisme onder jongeren	Emre Ünver
3 december	Overleg met de directeur Integratie	Ahmet Azdural
10 december	Platform Eer en vrijheid	Ahmet Azdural
12 december	ABD TOP Consultants over Sociale stabiliteit en integratie	Ahmet Azdural

Flexibel overleg betekent voornamelijk dat meer maatschappelijke partijen betrokken zijn de vraagstukken die in het kader van het integratiebeleid worden aangesneden. Dat blijkt nuttig te zijn wanneer gesproken wordt over de uitvoering van het beleid. Wat de beleidsvoorbereiding betreft leveren allerlei ad hoc gezelschappen weinig op. Veel deelnemers zijn slecht geïnformeerd over de positie van migranten in Nederland, onvoldoende voorbereid of zitten aan tafel met commerciële

⁴ Jaarrapport integratie 2013. Participatie van migranten op de arbeidsmarkt, Sociaal en cultureel planbureau, Den Haag 2014.

motieven. Het vervolg op dergelijke bijeenkomsten is doorgaans mistig. Alles 'wordt meegenomen' wat in de regel betekent dat men er nooit meer iets van hoort.

3. Het Inspraakorgaan Turken

Op 22 februari is een nieuw dagelijks bestuur gekozen. Van een aantal bestuursleden dat in de afgelopen jaren is afgetreden is afscheid genomen tijdens een netwerkbijeenkomst op 21 juni in Rotterdam.

Er is veel menskracht en middelen gaan zitten in bezwaarprocedures rond de afwikkeling van de WOM. Aanvankelijk weigerde de minister de belofte van zijn ambtsvoorganger gestand te doen dat bij een beëindiging van de subsidie de kosten van het sociaal plan voor rekening van het departement zouden komen. Voor de subsidieregeling 2013/14 werd een bevoorschottingssystematiek bedacht die voor een aantal samenwerkingsverbanden onwerkbaar was.

Om contact te onderhouden te mijn achterban maakt het IOT gebruik van verschillende communicatiekanalen. Belangrijk is de interne communicatie van de federaties, die hun achterban informeren en raadplegen over voor de Turkse gemeenschap belangrijke ontwikkelingen. Om het mogelijk te maken dat ook mensen die zich niet rekenen tot de achterban van een van de aangesloten federaties zich met het Inspraakorgaan kunnen verbinden is de Vereniging IOT opgericht, die evens als de federaties kandidaten voor het bestuur zal kunnen voordragen. De website van het Inspraakorgaan verwerkt gemiddeld 80.000 hits per maand. In 2013 is het Inspraakorgaan voor het eerste gaan werken met een Facebookpagina. De elektronische nieuwsbrief M@gazine is in 2013 zes maal verschenen. Het maandblad Sözhakkı bericht over ontwikkelingen die van belang zijn voor de integratie van Turken en speelt entameert discussies over moderniseringsissues. De onderwerpen die aan de orde kwamen waren ondermeer: geweld op de voetbalvelden, de kosten van Turkse documenten, SCP-rapporten, inkomenspositie van ouderen, huwelijksdwang, discussie over homoseksualiteit en islam, Integratieagenda van minister Asscher, heroverweging Remigratiewet, vrouwenemancipatie, Het Platform wereldburgers in de FNV, Initiatiefwetsontwerp associatierecht de Groenen in Duitsland, initiatieven tegen anisemitisme, ouderparticipatie, ouders van Turkse homoseksuelen, ouderenzorg, jeugdwerkloosheid en stageproblematiek, lintjesregen, naturalisatie, schendingen van het associatierecht EU-Turkije, moedertaalonderwijs, inkomen van ouderen, woonlandbeginsel, vijftig jaar associatierecht, het monument voor de gstarbeiders, etnisch profileren bij de politie en een groot aantal berichten uit het verenigingsleven.

De nieuwe voorzitter en de directeur van het IOT hebben eind april een bezoek gebracht aan Berlijn voor een ontmoeting van leiders van Turkse organisaties met de Turkse televisie. Bij die gelegenheid is uitvoerig overleg gevoerd met de Turkse Gemeenschap in Duitsland, ondermeer over gezamenlijk optreden tegen schendingen van het associatierecht.

Omdat een aantal samenwerkingsverbanden waarmee het Inspraakorgaan samenwerkt ervoor heeft gekozen zijn organisatie in 2014 af te bouwen, moet per 1 augustus 2014 het pand aan de Maliebaan in Utrecht dat wij met hen delen worden verlaten. Als gevolg daarvan zal het Inspraakorgaan in de loop van 2014 verhuizen naar een ander kantoor in Utrecht. Om dit mogelijk te maken is in de jaarrekening een voorziening getroffen ten behoeve van verhuis- en inrichtingskosten.

4. Het Integratiebeleid

Op 19 februari zond minister Asscher zijn Agenda Integratie naar de Tweede Kamer. Het meest in het oog springende element in de plannen van de minister was de invoering van een zogeheten participatiecontract, in het bijzonder bedoeld voor immigranten die niet onder de Wet Inburgering vallen, zoals Antilliaanse, EU-burgers en Turken. Inmiddels is dit voornemen geëvolueerd tot de invoering van een intentieverklaring met een zo zeer behartigenswaardige tekst, dat men zou wensen dat alle Nederlandse burgers haar tekenen.

Tijdens het LOM-overleg op 24 april hebben de samenwerkingsverbanden met de minister gesproken over de Agenda Integratie. De samenwerkingsverbanden complimenteerden de minister er mee dat hij de juiste onderwerpen had benoemd, zoals arbeidsdeelname en ouderparticipatie en verklaarden zich

bereid behulpzaam te zijn daaraan de noodzakelijke nadere invulling te geven. Ondermeer is daarbij gewezen op het initiatief om een Diversiteitshandvest in het leven te roepen.

Bij de behandeling van de Agenda Integratie in de Tweede Kamer ontstond een discussie de ontwikkeling van de Turkse gemeenschap tot een parallelle gemeenschap. Minister Asscher beloofde daarop een onderzoek naar de activiteiten en opvattingen van een aantal landelijke Turkse organisaties. Het IOT heeft in reactie daarop een notitie over parallelle gemeenschappen doen verschijnen, waarin het verschijnsel nader wordt beschreven en wordt onderzocht in hoeverre het van toepassing is op de Turkse gemeenschap. De conclusie luidde dat er zeker tendensen zijn aan te wijzen die gaan in de richting van autarkie en segregatie, maar dat die ontstaan als gevolg van een proces van actie en reactie tussen de Turkse gemeenschap en de Nederlandse samenleving. In elk geval kan een parallelle gemeenschap niet worden beschouwd als het resultaat van de opvattingen of werkzaamheid van Turkse organisaties.

Op verzoek van de Tweede kamer heeft de minister het IOT uitgenodigd voor een ander gesprek over de notitie. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op 11 november. Tijdens dit gesprek zegde minister Asscher toe een aanbevelingsbrief te zullen opstellen om ondernemers op te roepen mee te doen met het Diversiteitshandvest.

Op 4 november heeft de voorzitter van het Inspraakorgaan deelgenomen aan een rondetafelgesprek van de Tweede Kamer over het integratiebeleid. Emre Ünver hekelde bij die gelegenheid het gegeven dat na vijftig jaar Turkse migratie herkomst nog steeds een rol speelt op de arbeidsmarkt. Om die reden vroeg hij om steun van de Kamerleden voor het Diversiteitshandvest. In het position paper voor het rondetafelgesprek wees het Inspraakorgaan op:

- de eenzijdigheid van het Nederlandse assimilatiebeleid
- het belang van een actievere rol van de overheid bij discriminatiebestrijding in het bijzonder op de arbeidsmarkt
- de kansen die blijven liggen om te bevorderen dat migrantenkinderen meer profiteren van het Nederlandse onderwijs, en
- de miskennis van het belang van een betere rechtspositie, vooral als het gaat om de positie van migranten die door een combinatie van elkaar versterkende ongunstige kenmerken de aansluiting bij de Nederlandse samenleving dreigt te verliezen.

Door de andere deelnemers werd vooral gehamerd op het failliet van het inburgeringsbeleid.

5. Onderwijs

Op 1 maart ontvingen de voorzitters van de Turkse federaties de eerste exemplaren van het boek *Ouderparticipatie bevordert schoolsucces*. Het boek bevat een methode om laagopgeleide ouders met een grote afstand tot de Nederlandse samenleving te leren om hun kinderen effectiever te begeleiden in het basisonderwijs. Inmiddels zijn een aantal bijeenkomsten gehouden in het kader van de methode.

Over ouderparticipatie in het voortgezet onderwijs is gesproken tijdens een bijeenkomst van de Turkse Oudercomités in Utrecht op 5 maart. Voor de bijeenkomst was grote belangstelling, maar tekenend was dat de scholen ontbraken. De voornaamste klacht van ouders was dan ook dat ze bij de scholen geen gehoor vonden met geluiden over het leerproces van hun kinderen.

Binnen de Turkse gemeenschap heersen grote zorgen over de gevolgen van de afschaffing van het OALT, die na tien jaar steeds beter zichtbaar worden. Die afschaffing heeft niet de beloofde verbetering van de beheersing van het Nederlands gebracht, maar er wel toe geleid dat Turkse leerlingen de taal van hun familie veel slechter beheersen. Middels een gerechtelijke procedure hebben een aantal Turkse organisaties met een beroep op internationale verdragen trachten af te dwingen dat er in Nederland moedertaal onderwijs wordt gegeven.

In het kader van een Europees project heeft het IOT zijn expertise ingezet voor opstelling van een campagneplan waarin ouderparticipatie wordt gekoppeld aan taalverwerving. Aan het plan kon geen uitvoering worden gegeven omdat de middelen voor cofinanciering niet konden worden gevonden. Wel heeft op 25 juni een nader gesprek plaatsgevonden over de mogelijkheden om in breder verband, met als uitgangspunt de ideeën van het IOT, iets te doen aan ouderparticipatie en taalverwerving.

In maart, kort voor een bezoek van premier Erdoğan aan Nederland, ontstond ophef over het jongetje Yunus, dat tegen de wil van zijn ouders was geplaatst bij een pleeggezin met twee lesbische moeders. Voor de Nederlandse publieke opinie was deze kwestie nieuw, in de Turkse gemeenschap bestaat al langer verontrusting over deze en andere uithuisplaatsingen. Door zowel de Nederlandse overheid als door Pleegzorg Nederland zijn die signalen systematisch genegeerd. Aan zowel de Turkse als de Nederlandse kant zagen onverantwoordelijke elementen hun kans schoon om religieuze en nationale tegenstellingen aan te wakkeren en de zaak toe te spitsen op de seksuele geaardheid van de moeders. Pogingen van het Inspraakorgaan om in gezamenlijk overleg tot een meer genuanceerde benadering te komen stuitte op de onwil van zowel Pleegzorg Nederland als de staatssecretaris van VWS en de minister van SZW om een serieus gesprek aan te gaan. Op het verzoek om een gesprek aan de bewindspersonen kwam pas vier maanden later antwoord. Daarin werd wel de bereidheid uitgesproken om te overleggen, maar de agenda moest worden beperkt tot de werving van allochtone pleegouders. Kennelijk werd door de bewindslieden geaccepteerd dat allochtone kinderen een tien maal zo grote kans hebben om uit huis te worden geplaatst. Inmiddels is een jaar verstreken en heeft het gesprek nog steeds niet plaatsgevonden. Een als ambtelijk vooroverleg aangekondigde bespreking op 14 maart 2014 bleek te zijn omgezet in een voorlichtingsbijeenkomst over de jeugdzorg.

Ter voorbereiding op het gesprek heeft het IOT op 17 oktober vertegenwoordigers van alle initiatieven t.a.v. de jeugd- en de pleegzorg bijeengeroepen voor een vooroverleg. Uit dit gesprek kwamen erg nuttige ideeën voort.

De crux van het Rotterdamse programma Kwaliteitssprong Zuid is dat de jongeren die worden opgeleid ten zuiden van de Maas hun opleiding vaak afronden op MBO-niveau 2 of 3, terwijl de toekomstige werkgelegenheid die de havens genereren in de midtech vooral op niveau 4 en hoger ligt. Eind oktober is het IOT uitgenodigd door het departement van BZK om te spreken over het probleem dat de grote Turkse gemeenschap in Rotterdam Zuid onvoldoende alert is op de nieuwe kansen die zich aandienen. Het IOT is verzocht daar een oplossing voor aan te dragen. Inmiddels is een plan aan het departement voorgelegd.

6. Arbeidsdeelname

De disproportioneel hogere werkloosheid van Turken en andere minderheidsgroepen kent drie clusters van oorzaken: een lager opleidingsniveau, minder effectieve sociale netwerken en discriminatie. Naarmate het aanbod op de arbeidsmarkt ruimer is, kunnen werkgevers zich veroorloven kieskeuriger te zijn en wordt de factor discriminatie belangrijker. Dit is temeer het geval doordat het afgelopen decennium het bewustzijn t.a.v. de betekenis van gelijke behandeling en diversiteit in arbeidsorganisaties goeddeels is verdwenen⁵.

In 2013 hebben de medewerkers van het IOT en de BSEM tientallen gesprekken gevoerd met een groot aantal ondernemers en andere partijen op de arbeidsmarkt om steun te zoeken voor het Handvest Diversiteit. Doel van het Nederlandse Diversiteitshandvest is om aandacht te genereren voor gelijke behandeling en diversiteit, doordat men elkaar weer aanmoedigt en inspireert, en aldus tegenwicht biedt aan het xenofobe maatschappelijke klimaat. Ofschoon de reacties van ondernemingen zeker niet negatief zijn vergt het meestal maanden voordat we in gesprek komen met de HR manager en daarna weer maanden voordat door de RvB of de RvC wordt bewilligd in ondertekening.

Op 4 maart verklaarde ook staatssecretaris Klijnsma in het gesprek over jeugdwerkloosheid en discriminatie dat de samenwerkingsverbanden met haar voerden, dat zij het Handvest ondersteunde. Voormalig SER-voorzitter Rinnooy Kan werd bereid gevonden als woordvoerder op te treden. Gestreefd wordt naar een lancering van het Handvest op 22 juni 2014.

Jongeren van de samenwerkingsverbanden hebben tijdens een hoorzitting van de SER op 27 maart bepleit dat de bestrijding van de jeugdwerkloosheid zo wordt ingericht dat ook migrantenjongeren er van profiteren. De inbreng van de IOT-jongeren is uitgebreid voorbereid in het Jongerenberaad. Op 20 november hebben leden van de Jongerencommissie van het IOT gisteren deelgenomen aan een overleg met de ambassadeur jeugdwerkloosheid Mirjam Sterk. De IOT-jongeren hebben er op

⁵ Sociaal en Cultureel Planbureau, Op achterstand. Discriminatie van niet-westerse migranten op de arbeidsmarkt, Den Haag 2012.

gewezen dat migrantenjongeren onvoldoende contacten hebben in het bedrijfsleven om aan goede stages en een baan te komen. Dit probleem werd door Mirjam Sterk ten volle erkend.

Op 23 januari heeft de laatste bijeenkomst plaatsgevonden van de Expertgroep discriminatie van de ABU. Met de andere samenwerkingsverbanden is het Inspraakorgaan het College voor de Rechten van de Mens behulpzaam geweest bij het ontwikkelen van een training over onbewuste stereotyperingprocessen ten behoeve van professionals die direct verantwoordelijk zijn voor de aanstelling van personeel, voor opleidingen voor HR- en P&O-functionarissen (op WO en HBO-nivo) en ook voor instituten die bijscholing voor zittende HR-functionarissen verzorgen.

Sinds zijn oprichting zoekt het Inspraakorgaan bij zijn activiteiten samenwerking met algemene organisaties en instellingen, opdat deze zich ook t.a.v. kwesties die specifiek Turken en andere minderheidsgroepen aangaan probleemloos kunnen aanpakken. Dat instituties van de Nederlandse samenleving open staan voor migranten is immers een wezenlijk onderdeel van het integratieproces. In dat kader heeft het IOT de campagne 'wereldburgers' van de FNV actief gesteund. In aanwezigheid van Ton Heerts werd deze campagne op 21 maart in Rotterdam afgesloten.

Het IOT ondersteunt de vertegenwoordiger van de samenwerkingsverbanden in de Landelijke Cliëntenraad. Die vertegenwoordiging heeft twee doelen: zorgen dat rekening wordt gehouden met specifieke vraagstukken van migranten op het terrein van werk en inkomen, en inbreng t.a.v. problemen van de groeiende groep Nederlandse uitkeringsgerechtigden in het buitenland. Ten aanzien van uitkeringen in het buitenland doen zich veel uitvoeringsproblemen voor, waarom geen enkele instantie zich meer bekommerd. Om daarvoor een oplossing te bedenken is met een aantal deskundigen het platform *Oude liefde* in het leven geroepen.

Voorts nemen de samenwerkingsverbanden deel aan de Sociale Alliantie. In juni hebben de samenwerkingsverbanden een bijeenkomst gehouden over de gevolgen van de Participatiewet voor migranten samen met de organisatie CLIP.

7. Burgerschap

In de NTR-uitzending *Onbevoegd Gezag* van 24 februari 2013 deden een aantal Turkse van ongeveer vijftien jaar oud schokkende antisemitische uitspraken. Het Inspraakorgaan heeft de uitspraken terstond krachtig veroordeeld en in een brief aan minister Asscher verzekerd dat het zich verantwoordelijk acht voor de bestrijding daarvan en van iedere vorm van intolerantie. De voorzitter en de directeur van het Inspraakorgaan hebben in Arnhem gesproken met Mehmet Şahin en de Türkiyem moskee in de buurt. In die moskee is de daaropvolgende dag gepreekt over gelijkwaardigheid en tolerantie. Vervolgens is een quick scan gedaan naar de prevalentie van dergelijke opvattingen, die 29 mei werd gepresenteerd verscheen tijdens een voorstelling van *Anne Frank spreekt Turks*.

De quick scan speelde een belangrijke rol in de beraadslagingen tijdens de Rondetafel met de ministers Asscher en Bussemaker op 11 juni. Op basis van de quick scan heeft het IOT een plan van aanpak opgesteld voor de aanpak van antisemitisme.

Doel van het associatierecht EU–Turkije en in het bijzonder de standstillbepalingen is de integratie van Turkse immigranten in Europa⁶. De Nederlandse regering wordt veelvuldig door nationale en internationale rechters veroordeeld voor het schenden van het associatierecht. Dit recht ligt vast in het Verdrag, het Aanvullend Protocol, de besluiten van de Associatieraad, en de jurisprudentie in een zestigtal arresten van het Hof van de Europese Unie en honderden uitspraken van Nederlandse rechters. Dat kan geen enkele ambtenaar of medewerkers van een uitvoeringsinstantie bijhouden en om die reden moeten Europese rechtsregels worden geïmplementeerd in het nationale recht. Dat gebeurt gelukkig in Nederland steeds vaker, maar in het vreemdelingenrecht is dat niet of op vele plaatsen onjuist gedaan⁷. Om die reden heeft het Inspraakorgaan aan het Centrum voor Migratierecht de opdracht verstrekt een initiatiefwetsontwerp op te stellen waarin dat euvel wordt opgelost. Het werk

---

⁶ In het arrest *Commissie tegen Nederland (C-92/07)* stelt het Hof van Justitie van de Europese Unie: 'In dit verband bevorderen het in artikel 9 van de associatieovereenkomst neergelegde algemene verbod van discriminatie op grond van nationaliteit en de toepassing van dit verbod op het bijzondere gebied van werknemers overeenkomstig artikel 10 van besluit nr. 1/80, de geleidelijke integratie van Turkse migrerende werknemers en van Turkse staatsburgers die zich verplaatsen om zich te vestigen of diensten aan te bieden in een lidstaat (...).'

⁷ Kees Groenendijk en Heleen Oosterom-Stapels, Turkse Associatie en Nederlandse beleid. In: A&MR nr. 1 februari 2014.

wordt begeleid door werkgroep met een reeks deskundigen onder voorzitterschap van professor Groenendijk. Een aantal Turkse organisaties steunt de ontwikkeling van het wetsvoorstel middels een financiële bijdrage. Verschillende politieke partijen hebben interesse getoond voor de indiening van het wetsontwerp.

Een van de belangrijkste schendingen op het associatierecht waren de legesverhogingen. Inmiddels zijn die grotendeels teruggedraaid, maar over de restitutie is om een felle juridische strijd gaande. De Raad van State heeft op 2 september 2011 besloten dat men niet meer om restitutie kan vragen. Niet alleen is dat een merkwaardige inbreuk op het beginsel van de scheiding der machten, ook vormt een dergelijke besluit op zichzelf weer een schending van de standstil bepalingen. Het IOT voert het secretariaat van de legeswerkgroep, die ondermeer op 14 mei een gesprek heeft gevoerd met het departement van Veiligheid en Justitie.

Ook het woonlandbeginsel is in strijd met het associatierecht. Het Inspraakorgaan heeft zijn achterban daarover geïnformeerd en gewezen op de mogelijkheid tegen de korting van 40% op uitkeringen in Turkije bezwaar te maken. Door de Europese Commissie is aan Nederland op 17 oktober een officiële aanmaning gezonden: als de regelgeving voor zover die strijdig is met het associatierecht niet wordt gewijzigd zal een infractieprocedure worden ingezet bij het Hof van de Europese Unie.

Het bereiken van gedupeerden in Turkije vergt speciale kanalen, zo was ook eerder gebleken in de kwestie van de stopzetting van de Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen (KOB). Niettemin lukte het in voorgaande jaren velen van hen er op te wijzen dat zij bezwaar en beroep moesten aantekenen. Na voor hem ongunstige uitspraken van de rechter in Haarlem moest minister Asscher in mei bekend maken dat ouderen in Turkije en andere verdragslanden de KOB weer zouden krijgen.

Internationale verdragen zien niet op de hoogte van bijstandsuitkeringen en de Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen moet als zodanig worden beschouwd. Aldus luidde kort samengevat de uitspraak van het College voor de Rechten van de Mens op 7 februari in de procedure die op initiatief van het Inspraakorgaan is gevoerd door de FNV en een achttiental migrantenorganisaties. Met pijn in het hart, want het College verzucht aan het eind van zijn oordeel dat het oog heeft voor de specifieke situatie van mensen die geen volledige AOW hebben opgebouwd omdat zij minder dan 50 jaar in Nederland hebben gewoond.

8. Emancipatie en zelfbeschikking

Inkomen, zelfredzaamheid en zelfbeschikking waren de thema's van de Acht maartviering van de samenwerkingsverbanden en de Nederlandse Vrouwenraad in het Laaktheater in Den Haag, waar buitengewoon fel en betrokken werd gediscussieerd.

Het Inspraakorgaan maakt deel uit van de in 2012 opgerichte Alliantie voor Zelfbeschikking. De Alliantie treedt gezamenlijk op bij inspanningen om het beleid de juiste richting te geven en in het Platform Eer en Vrijheid dat op 11 april van start is gegaan. In september hebben de Alliantiepartners in een uitvoerig schrijven commentaar geleverd op de Aanpak huwelijksdwang en achterlating, waarin de vinger werd gelegd bij het ontbreken van voldoende samenhang en van betrokkenheid van de slachtoffers. De brief werd door de woordvoerders van de Tweede Kamer unaniem geprezen.

De voorzitter van het Inspraakorgaan heeft gesproken bij de presentatie van de film De Turkse boot. Ook heeft hij, daartoe uitgenodigd door minister Bussemaker, deelgenomen aan de Minderhedenboot bij de Canal Parade.

Op 12 juni heeft op uitnodiging van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de expertmeeting homoacceptatie onder etnische minderheden plaatsgevonden.

Het IOT heeft in 2013 twee projecten en een opdracht uitgevoerd op het terrein van zelfbeschikking: Preventie huwelijksdwang, Bespreekbaar maken van homoseksualiteit en Bespreekbaar maken van taboeonderwerpen. Voor een korte beschrijving van het verloop van deze activiteiten verwijzen wij graag naar paragraaf (...).

9. Diversen

Op grond van het beginsel van de formele rechtskracht worden alleen gedupeerden van onrechtmatige overheidsoptreden die tijds bezwaar en beroep hebben aangetekend nadat zij hun zaak bij de rechter hebben gewonnen gecompenseerd. Met name ten aanzien van het associatierecht is onrechtmatig overheidsoptreden schering en inslag en moet steeds opnieuw een enorme inspanning worden geleverd om alle gedupeerden te bereiken en van modelbrieven te voorzien. Dat gold bijvoorbeeld t.a.v. de korting vanwege het woonlandbeginsel op de nabestaandenuitkering van 605 weduwen van voormalige gastarbeiders, die merendeels nooit in Nederland waren geweest. Een bijeffect van deze campagnes is dat het bureau van het IOT in een groot aantal sociaal-juridische kwesties wordt geraadpleegd. Dit vormt voor de medewerkers van het IOT een niet onaanzienlijke belasting.

10. Projecten en opdrachten

10.1 Preventie huwelijksdwang

Doel van het project Preventie huwelijksdwang is het voorkomen en het bestrijden van het verschijnsel dat huwelijken worden gesloten waar de partners niet ten volle mee instemmen door het tot stand brengen van een landelijke en lokale aanpak die bestaat uit een breed gedragen veranderingsproces d.m.v. activering van kwetsbare gemeenschappen en individuen. Parallel hieraan wordt geïnvesteerd in kadervorming en deskundigheidsbevordering bij organisaties.

In het kader van dit project, waarin het Inspraakorgaan samenwerkt met VON en SMN, zijn 15 zogenoemde changemakers opgeleid, die gezamenlijk 29 bijeenkomsten hebben gehouden waaraan door 1027 jongeren en hun ouders is deelgenomen. Aan de hand van deze bijeenkomsten en de bijeenkomsten die zijn gehouden in Marokkaanse kring zal in juni 2014 een methodiek worden gepresenteerd.

10.2 Bespreekbaar maken van homoseksualiteit

Samen met het COC, de VON, het SMN en Malaica voert het Inspraakorgaan een project uit om homoseksualiteit bespreekbaar te maken in migrantenkringen, in het bijzonder door het versterken van leiderschap en door de acceptatie van Turkse LHBT'ers in hun eigen gemeenschap te versterken. In het kader van het project zijn door Turkse organisaties 30 bijeenkomsten gehouden die werden bijgewoond door 980 belangstellenden. De verslagen van die bijeenkomsten geven een ontroerend beeld van het ingrijpende mentale proces dat mensen doormaken. Voorts werd de Turkse Gay Straight Alliantie (GSA) versterkt tot 59 actieve ambassadeurs. Eind maart zal de GSA zich presenteren middels een persconferentie en een postercampagne. De ervaringen in het project worden verwerkt tot een methodiek, die in juni zal worden uitgebracht.

10.3 Bespreekbaar maken taboeonderwerpen

Samen met de VON en Stichting Hindoestani heeft het IOT van het departement van SZW de opdracht verworven om een mentaliteitsverandering tot stand te brengen door het opleiden en het begeleiden van trainers, die binnen de eigen gemeenschap gevoelige onderwerpen zoals huwelijksdwang, achterlating, huwelijkse gevangenschap, eengerelateerd geweld en het taboe op (homo)seksualiteit bespreekbaar te maken.

In het kader van de opdracht *Onze vrijheid, einde taboe*, is in conferentiecentrum Woudschoten op 30 november en 1 december een enthousiaste groep van 10 trainers uit de Turkse gemeenschap opgeleid. Deze trainers zullen elk aan twee groepen een training van 5 bijeenkomsten geven. Wordt bij de twee hier bovenbeschreven projecten aan het eind van de bijeenkomsten vaak de vraag gesteld: 'Kunnen we er niet een verder over spreken', in het kader van deze trainingen is daartoe de gelegenheid.

De combinatie van VON, Stichting Hindoestani en het IOT is samen met een combinatie van SMN, HTIB en Van de Bunt door het VSB Fonds in de gelegenheid gesteld om de trainingen een ruimer bereik en een steviger borging te geven door gastorganisaties te faciliteren en lesmateriaal te ontwikkelen.

11. Bestuur en bureau

Op 31 december 2013 bestond het bestuur van het Inspraakorgaan uit de volgende personen: Emre Ünver (voorzitter), Göksel Soyugüzel (vicevoorzitter), Sevil Ertürk (secretaris), Hüseyin Yanmaz (penningmeester), Ali Koçak (tweede secretaris), Fatma Öztürk, Fikri Demirtaş, Ayhan Köse, Zekeriya Açkalmaz, Zeki Baran, Melahat Çapoğlu, Serdar Çiçek, Gülcan Engin, Doğukan Ergin, Tuğba Karabulut, Şengezer Kürk, Nadir Özsoy en Coşkun Turgut.

Met dankbaarheid voor hun verdiensten voor het Inspraakorgaan en de Turkse gemeenschap heeft het bestuur in 2013 afscheid genomen van Aydın Akkaya, Binnur Berkholz-Zengin, Nuray Uysal-Aygan, Arif Yakışır, Sebahat Özkaraaslan en Zeynep Çalışır.

Op het bureau waren op 31 december 2013 werkzaam Ahmet Azdural (directeur), Harm van Zuthem (beleidsadviseur) en Hatice Taş-Sarı (secretariaatsmedewerker).

Het bureau is in 2013 op voortreffelijke wijze geassisteerd door de volgende stagiaires: Aysel Özkaya, Berna Bedirhanoğlu en Perihan Kömür. Deniz Erbay is als vrijwilliger werkzaam geweest op het bureau.

Bijlage**Voorstellen, commentaren, reacties en gespreksnotities in 2013**

Datum	Onderwerp	Gericht aan:	Hoofdpunt(en)
4/1	Eergerelateerd geweld	Cie. SZW Tweede Kamer	Kabinet heeft opbrengsten Kaderprogramma teloor laten gaan.
16/1	LOM	Cie. SZW Tweede Kamer	Asscher suggereert ten onrechte dat een gesprek met de swv'en heeft plaatsgevonden.
14/2	VN-Verdrag migrende werknemers	De minister van arbeid en sociale zekerheid van Turkije	Turkije moet vertegenwoordigd blijven in het VN-Comité voor migrerende werknemers.
21/2	Intrekking WOM	Tweede Kamer	De toekomst van de dialoog met minderheidsgroepen is niet goed geregeld en dat gaat ten koste van de integratie.
26/2	Integratieagenda	Tweede Kamer	Minister Asscher snijdt de goede thema's aan, maar heeft nog geen oplossingen uitgewerkt.
1/3	Integratiebeleid	Tweede Kamer	Minister heeft verzuimd de representativiteitstoetsen naar de Kamer te sturen.
13/3	Antisemitische uitspraken Turkse jongeren	De minister van SZW	IOT veroordeelt de uitspraken en neemt stelling tegen elke vorm van antisemitisme.
20/3	Pleegzorg	De staatsecretaris van VWS	Verzoek om overleg opdat Turkse initiatieven pleegzorg binnen het bestel blijven.
22/3	Diversiteitshandvest	Bedrijfsleven	Uitnodiging tot deelname aan het handvest.
1/5	Ouderparticipatie	Turkse organisaties	Aanbieding methode <i>Ouderparticipatie bevordert schoolsucces</i> .
8/5	Parallele gemeenschap	De minister van SZW	Aanbieding notitie en uitnodiging om trenddoorbrekende afspraken te maken.
31/5	Antisemitisme	De minister van SZW	Aanbieding quick scan antisemitisme en verzoek nader gesprek.
7/6	Associatierecht	Politieke partijen	Notitie over noodzaak en belang van implementatie associatierecht in de Vreemdelingenwet.
11/6	Emancipatie	Tweede Kamer	Reactie op hoofdlijnenbrief emancipatiebeleid 2013/2016
1/7	Werkloosheid	Actieteam crisisbestrijding	Disproportionele werkloosheid vergt extra beleidsinzet.
29/8	Export kinderbijslag	Cie. SZW Eerste Kamer	Stopzetting kinderbijslag is in strijd met het Sociale Zekerheidsverdrag en het associatierecht.
2/9	Woonlandbeginsel in de ANW	De minister van SZW	Alle gedupeerden moeten in hun rechten worden hersteld.
9/9	Woonlandbeginsel	Europese Commissie	Nadere informatie over klacht.
25/9	Huwelijksdwang	Tweede Kamer	Integrale aanpak ontbreekt.
10/10	Toeslagenwet	UWV	Informatie op de website is foutief
28/10	Antisemitisme	De minister van SZW	Plan van aanpak bestrijding antisemitisme
27/11	WWB	Tweede Kamer	De kostendelersnorm pakt onrechtvaardig uit voor ouderen met een AIO.

20/12	Afsluiting klacht WIB	De Europese Commissie	De compensatie van de onkosten is niet goed geregeld.
-------	-----------------------	-----------------------	---